وەڵامی گومانەکان

ئەڵێن شێخ ئەبو علی ئەنباری عوزر بەجەهل ئەیات
بەکەسی دەنگدەر !

نووسەر:
ماموستا ئوسامە تەوحیدی (شارەزووری)

لا إله إلا الله

بسم الله الرحمن الرحيم

وەڵامی گومانەکان

ئەڵێن شێخ ئەبو علی ئەنباری عوزر بەجەهل ئەیات بەکەسی دەنگدەر !

خلافة على منهاج النبوة

نووسەر : مامۆستا ئوسامە تەوحیدی (شارەزووری) حفظه الله

ساڵی ئامادەکردن : ١٤٤٧ هـ

بسم الله الرحمن الرحيم

ئەڵێن لەفقهـ النوازل ـدا شێخ ئەبو علی ئەنباری عوزر بەجەهل ئەیات بەکەسـی دەنگدەر !

لەوەڵامـدا پشت بەالله ئەڵێین بابزانین شێخ چۆن عوزری ـداوە

دەقی وتەکەی شـێخ ئەفەرموێ(ان المشاركة في انتخاب نواب البرلمانات التشريعية كفر ظاهر فهذا حكم مطلق على نفس العمل لكننا عند تنزيل الحكم على الاعيان فاننا لانكفر جميع اعيان المنتخبين لهم بل نفصل ونقول...)

بەشـداریکردن لەدەنگدان بۆهەڵبژاردنی نوێنەر بۆ پەرلەمان بۆیاسـادانان کوفری ئاشـکرایە(واتـائەوەی بزانێت پەرلەمان ئیشەکەی بریتیە لەیاسادانان جەهل وتەئویل ـی بۆنیە لەکوفری ئاشـکرادا شێخ ئەفەرموێ 👈) ئەمە حوکمـی ڕەهایە بەسەر خودی کرداری دەنگدان بەڵام بۆحوکمدان بەسەر کەسی دیاریکراو تەفسیل ئەیەین وئەڵێین ..

① من انتخب وهو يعلم بحـال البرلمانات ووظيفة المنتخب فهذا لا يـــعذر ولو عذرنــاه لعذرنا اليهود والنصارى في عباداتهم الاحبار والرهبان .

هەرکەسێ دەنگ بدات بزانێت کاری پەرلەمان بریتیە لەیاسادانان ئەم کەسە عوزری بۆنیە ئەگەر عوزر بەمانە بەین ئەوا ئەبێت عوزر بەیەهود ونەصاراش بەین کەزاناو عابدەکانیان ئەپەرستن.

واتا ئەوکەسەی ئەزانێت پەرلەمان شوێنی یاسادانانە ئەوە بەبەشداری لەدەنگدان کافرە عوزری بۆنیە کەنەزانێت ئەم یاسادانانە کوفرە وە عوزری بۆنیە(بەجەهل چونکە کوفری ئاشکرا جەهل وتەئویل بۆی نابێت بەعوزر) کەوابزانێت بەم یاسادانانە ئیسلام ئەگەڕێنرێتەوە بۆحوکم ئەمە بۆی نابێت بەعوزڕ چونکە ئەزانێت کاری پەرلەمان یاسادانانە یاسادانانیش کوفری ئاشکرایە لەکوفری ئاشکرا نیەتی خێر و جەهل وتەئویل وفەتوای هەڵە عوزڕ نیە

بێگومان ئەندامانی حیزبە عەلمانی وئیسلامیەکان ئەزانن پەرلەمان شوێن یاسادانانە بەناو ئیسلامیەکان بەبیانوی دانانی یاسای ئیسلام ئەچنە پەرلەمان وبەشداری دەنگدان ئەکەن مامۆستاکان ئەزانن پەرلەمان شوێن یاسادانانە کەسانی خوێندەوار ئەزانن پەرلەمان شوێن یاسادانانە مەدخەلیەکان ئەزانن پەرلەمان شوێن یاسادانانە بەبیانوی دانانی یاسای ئیسلام لەپەرلەمان دەنگ ئەیەن مەلاکان بەهەمان شێوە قوتابی وخوێندکاران وفەرمانبەران ئەزانن پەرلەمان ئیشەکەی چیە

بۆیــە شــێخ فەرمووی ئەوەی بزانێت پەرلەمان ئیشەکەی چیە دەنگ بات کــافرە وهیچ عوزرێکی نیــە واتا ئەگەرنەزانێت ئەم کــارە کوفرە نابێت بەعوزر بـۆی یەکسەر کــافرە

ئەی عوزر بــۆکێ هەیە؟

شــێخ ئەفەرموویێت (ومن کــان جاهلا بــحقیقة هذا المجلس وطبيعة عمل اعضائه وخاصة بسبب مايعلنه بعض المنتسبين للاسلام في دعايتهم الانتخابية وتلبيس المنتسبين للدين الخ ، فيعذر الانتفاء القصـد وهو الخطا الذي يقابل العمد فهذا يجب اقامة الحجة عليه وتعريفه بحقيقة هذا المجلس ووظيفة النواب فان اصر فقد كــفر)

بـەڵام کەسێکـ نەزان بێت #بەهەقیقەتــی مەجلسی پەرلەمان ونەزان بێت بەکــاری ئەندامانی پەرلەمان بەتایبەت بەهۆی ئەوەی کەهەندێ لەوانەی خۆیان ئەیەنە پاڵ ئیسلام کەبانگەشە بۆدەنگدان ئەکەن وچەواشەکاری چەواشەکارەکــان ..هتد ئەمە عوزری ئەوەی پێ ئەدرێت کەمەبــەستی هەڵبژاردنی کاندید نەبوە تایاسای بۆدانێت بەهەڵە تێگەشتوە لەپەرلەمان ئەمە ئیقامە حوجە ئەکــرێت وهەقیقەتــی پەرلەمانی بۆباس ئەکرێت وپێی ئەوترێ کاری ئەندام پەرلەمان یاسادانانە ئەگەر دوای ئەوە بەردەوام بێت ئەوا کــافرە .

ئەبینین شـێخ عوزر بەوکەسە ئەیات کەنازانێت پەرلەمان وکاندیدی پەرلەمان یاسادائەنێن وحەڵاڵ وحەرام دائەنێن وە واتیگەیشتوە کاندید لەپەرلەمان بۆنەهێشتی گەندەڵی و خزمەتگوازی خەڵک ئەچێتە پەرلەمان چونکە حیزبە ئیسلامیەکـان بەم شێوە بانگەشە ئەکەن هەقیقەت پەرلەمان لەخەڵکانی نەخوێندەوار ئەشێوێنن بۆیـە کەسێ نازانێ ئیشی پەرلەمان بریتیە لەتشـریع ـدانان پێی ئەوترێ پەرلەمان شوێن تـشریعە گەر بەشداری کرد کافرە واتـا ئیقامەحوجە لێرە بۆئەوەیە کاری پەرلەمان بزانێت

شێخ نەیفەرموو فێری ئەکەین کەدەنگدان کوفرە نەیفەرموو فێری ئەکەین ئەوانەی ئەڵێن ئیسلام لەرێگەی یاسادانان ئەگەرێتەوە کافرن بەڵــکو فەرمووی تەنها هەقیقەت پەرلەمانی فێرەکەین

واتـا شێخ عوزری پێ نادات کەجاهل بێت بەحوکمـی یاسادانان بەڵام عوزری پێ ئەیات کەنەزانێت پەرلەمان شوێن یـاسادانانە

ئەمـەش وەک ئەونمونەیە چەنجارێ باسمان کردووە کەسێ ئەچێتە ژورێکی تاریـکەوە سوجدە ئەبات بەڵام نــازانێ لەناو ژورەکە بتێ لەپێشی دانراوە ئەمە پێی ناوترێ کافر چونکە مەبەستی ئەوەنەبـوو سوجدە ببات بۆبتەکە نەیزانی بتێ لەناو ژورەکەدایە

خۆئەگەر هەمان کەس سوجدە ببات بۆئەو بتە بشزانێ ئەوبتەی لەپێشدایە سوجدەی بۆبباب بەڵام نەزانێت سوجدە بردن بۆبت کوفر وحەرامە پێی وابێت جائیزە و قازانجی موسڵمانانی تێدایە ئـەمە کافرە وهیچ عوزرێکی بـۆنیە

نمونەی دووەم

وشـەیەکـی ئنگلیزی ئەڵێیت نازانیت ماناى وشەکە بەکوردی چیە لەم حاڵەتەدا پێت ئەوترێ ماناى ئەو وشە واتا اللە تەنها نیـە

ئەگەر دواى ئەوەی ماناى وشەکەت زانی دیسان ئەو وشە بڵێیت ئەوا کـافرئەبیت ئەگەرچی جـاهلیش بیت وپێت وابێت بەو وشەیە نابیت بـەکـافر یان پێت وابێت ئەو وشە لەبەرژەوەندی ئیسلام کوفرنیە عوزرت پێ نادرێ مادام هەقیقەت وشەکەت زانـی ئەوا عوزرت پێ نادرێ بەجاهل بونت بەحوکمـە شەرعیەکەی

نمونەی سێهەم

تۆ دەچیتە ژورێکەوە پەرداخێ دانـراوە پەرداخەکــە ئارەقی تێدایە بەڵام تۆنـــازانیت ئارەقە وادەزانـی ئەو پەرداخە ئاوی تێدایە دەیخۆیتەوە بەڵام دواتر سەرخۆشت دەکات لێرەدا تۆ نەتزانی ئەو پەرداخە ئارەقی تێدایە لەلای اللە تعالى تاوانبارنیت چونکـــە تۆ جــاهل بوی بەهەقیقەتـی پەرداخەکە

بەمەبەستی ئارەق خواردن نەتخواردەوە بەڵکو واتزانی ئاوە بۆیە خواردتەوە

بەڵام ئەگەر کەسێ کەلەناو وڵاتی موسڵمانان ئەژێت بزانێت ئەو پەرداخە ئارەقی تێدایە بەڵام بیخواتەوە ئەمە تاوانبارە ئەگەرچی جاهلیش بێت بەحوکمی ئارەق خواردنەوە بەڵکو گەر پێی وابێت ئارەقەکە حەڵاڵە کافریش ئەبێت وعوزری پێ نادرێت

کەواتا دوو جۆر جەهل هەیە
① جەهل بەهەقیقەتی وشەیەک یان کارێک
② هەقیقەتی وشەکە و کارەکە ئەزانێت بەڵام نازانێت بەوکارە کافرئەبێت واتە جەهل بەحوکمی تەوحید

جۆری یەکەم بەئیجماع عوزرە چونکە کەسەکە هەقیقەتی وشەکەی نەزانیوە

جۆری دووەم عوزری بۆنیە چونکە جاهل بوە بەحوکمی تەوحید جەهل بەتەوحیدیش عوزری بۆنیە

وتەی زانایان لەم بارەیەوە

العلامة ابن قاسم ـ رحمه الله ـ له الفروع:ئەفەرمويێت

وكذا من نطق بكلمة الكفر، ولم يعلم معناها، ولا من جرى على لسانه سبقا من غير قصد لشدة فرح، أو دهش، أو غير ذلك؛ لحديث: عفي عن أمتي الخطأ والنسيان، وخبر الذي أخطأ من شدة الفرح.

وە هەمان شت بۆ کەسێک کە وشەیەکی کوفر دەڵێت بەبێ ئەوەی مانـــاکەی بزانێت، یان کەسێک کە بەبێ مەبەست دەیڵێت بەهۆی خۆشییەکی زۆر یان سەرسوڕمانەوە، یان شتێکی ترەوە. بەهۆی فەرموودەی الله تعالی لەئومـەتەکەم خۆشبوە بەوەی بەهەڵە ولەبیرچونەوە توشی ئەبن وە فەرموودەی ئەوکەسەی هەڵەی کرد لەبەر زۆری دڵخۆشیەکەی .

النفراوي له الفواكه الدواني ئەڵێت ـ

وكذلك إذا نطق العربي بما يدل على هذه العبارة بلفظ أعجمي لا يعرف معناه، فإنه لا يؤاخذ

بەهەمان شێوە ئەگەر عەرەب شتێک بە زمانێکی بێگانە بڵێـت کە ئاماژە بەم دەستەواژەیە بـکات کە مانـــاکەی نەزانێت، لێپرسینەوەی لەگـــەڵدا ناکرێت.

شيخ الإسلام ابن تيمية- رحمه الله تعالى :ئەفەرمويێت

إن المسلم إذا عنى معنىً صحيحاً في حق الله تعالى، أو الرسول ولم يكن خبيراً بدلالة الألفاظ، فأطلق لفظاً يظنه دالاً على ذلك المعنى، وكان دالاً على غيره أنه لا يكفر، ومن كفَّر مثل هذا كان أحق بالكفر، فإنه مخالف للكتاب والسنة وإجماع المسلمين، وقد قال تعالى :] لا تقولوا راعنا[سورة "البقرة" الآية(104) وهذه العبارة كانت مما يقصد به اليهود إيذاء النبي والمسلمون لم يقصدوا ذلك، فنهاهم الله تعالى عنها، ولم يكفرهم بها ".

ئەگەر موسڵمانێک بەدروستی مەبەستی شتێک بێت سەبارەت بەالله و رسولەکەی صلى الله عليه وسلم بەڵام شارەزانەبێت بەماناى وشەکان وشەیەک بەکاربهێنێت پێی وابێت ئاماژەیە بۆ مانایەکی چاک بەڵام وشەکە ئاماژەبێت بۆ ماناى تر ئەوا لەم حاڵەتەدا کافرنابێت وەهەرکەسێ بەم حاڵەتە تەکفیربکات ئەوا خۆی شایستەترە بۆتەکفیرکردن وەپێچەوانەی قورئان وسونەت وئیجماع ی کردووە وە الله تعالى لەسورەت ی البقره فەرمان ئەکات ئەفەرمویێت (لاتقولوا راعنا - مەڵێن ڕاعینە جا جولەکە بەپێغەمبەریان ئەوت ڕاعینە لەزمانی جولەکە ڕاعینە واتا ساویلکەو بەدکار بەومەبەستەوە وایان بەپێغەمبەر ئەوت بۆئازاردانی پێغەمبەر صلى الله عليه وسلم

بەڵام موسڵمانان کەئەیانوت ڕاعینە بەمەبەستی چاکـ گوێمان لیێ بگرە بۆیە الله تعالى ڕێگریکردن ئیمانداران ئەووشەیە بەکارنەهێنن بەڵام تەکفیری ئیمانداران ـی نەکرد چونکە بەمەبەستیێ جیاواز ئەو وشەیەیان بەکارئەهێنا)
"الرد على البكري" (2/659) .

ــ لەکۆتایدا ــ

دەولە بەبەیاننامەکەی ویلایەت ـی دیالە ساڵی 2013 جەهل بەهەقیقەت ـی پەرلەمان ـی لابرد و بەیاننامەکەی بڵاوکردەوە تێدا وتی هەرکەسیێ دوای ئەم بەیاننامە بەشداری دەنگدان بکات خوێنی حەڵاڵە وە جاهل وعالم عوزریان بۆنیە چونکە قد أعذر من انذر واتا ئاگادار کرانەوە جادوای ئاگادارکردنەوە جەهل بەهەقیقەت نابێت بەعوزر چونکە بۆخەڵک ڕونکراوەتەوە بەڵام خەڵکـ خۆی ناگەڕێت بەدوایدا

هەربۆیە دەولە خوێنی هەموو دەنگدەرانی حەڵاڵکرد بەتایبەت دەنگدەرانی سوننە کەبەتەئویل ومەسڵحەتەوە ئەچون بۆدەنگدان دەولە داوای لێکردن کەدوای ئەم بەیاننامەیە خوێنتان حەڵاڵە ئەگەر بەشداری دەنگدان بکەن

کەواتا وتەکەی شێخ ئەنباری تەواوە بۆکاتـ وسەردەمێ کەهەقیقەت پەرلەمان نەگەیشتوە بەهەندێ خەڵکی نەخوێندەوار لەئافرەت وپیاوانی کاسبکار

وەبەیاننامەکەی دەولەش سەلمێنەری وتەکەی شێخ ئەنباریە کەبەبەیاننامەیـان بڵاوکردەوە تـا ئەگەر کەسانێ هەبن نەزانن پەرلەمان چیـە دوای ئەم بڵاوکراوە جەهلی خەڵکی لەسەر هەقیقەت پەرلەمان لابـچێت بۆئەوەی تەکفیر وقـتال ـی هەموو دەنگدەران بکرێت دوای ئەو بـەیاننامەیـە چونکـە بەیاننامەکـە تەکفیر وحەڵاڵکردن خوێنی دەنگدەری ڕاگەیاندوە بێ جیاوازی کردن لەنێوان جاهل ومەلا وعالم هەموی بەیـەک حوکم ڕاگەیـاند ئەویش حوکمـی ڕیدەیە لەگەڵ حەڵاڵکردنی خوێنی ئەو بەناو ئەهلی سـونەتەی کەبەشداری دەنگدان بکات دوای ئەوە ئیـتر عوزر نەمـاوە وهەموو بنکەکانی دەنگدان کراوە بـەئامانج واتـا ئەوەی بەشداری تێدا بکات بەئامانج گیراوە بۆکـوشتن وە حاشا دەولە خەڵکی موسـڵمان بـەئامانج بگرێت بۆکوشـتن ئیلا لەبەرئەوە بەئامانجیان ئەگرێت چونکـە بەکـافریـان ئەزانێت وەکـ لەبەیاننامەکەدا هاتوە هۆکاری کافربونی خەڵـک جاهل بونیانە بەهەقیقەت ـی دین

بەشـێ لەبەیاننامەکەی دەولە لەوێنەی دواترە

الحمد لله رب العالمين

اللهم صل على محمد وآل محمد

ساڵی ئامادەکردن : ١٤٤٧ هـ